

ACC. N:R M. 15524:1-3.

Landskap: *Skåne*

Upptecknare: *Carlavel Nilsdner*

Härad: *Färs*

Berättare: *Erik Nilsson, Hemmeneköp*

Socken: *Långavärd*

Berättarens yrke: *lantbrukare*

Uppteckningsår: *1962*

Född år *1880 Hemmeneköp, Långavärds sn.*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Näv den nya tiden kom till bygden. s. 1-3. LUF 73

Någon bystämma har inte förekommit under min tid i Hemeneköp. Mejeriföreningen bildades år 1895, och den finns fortfarande. Omkring 1915 kom en höstförening, och litet senare en fjärförening — dessa har nu försvunnit. Jordbruksförbättringarna skedde succesivt efter sekelskiftet. Marken i Hemeneköp och däromkring är dålig; det är genomgående mycket sten i marken. På sina ställen är marken mycket sank, vilket gör den obrukbar. De nya jordbruksstedskapen är jern storr där för till god nytta för jordens bruk. Nils Månsson från Skumparp införde en del förbättringar på sin gård, vilka sedan spred sig i bygden. Någon föregångsman eller mästergård har det aldrig funnits här. Efter sekelskiftet började man odla utslutande korn (fjurrigt råg och blandsäd) och potatisodlingen ökade betydligt. Varje gård hade fjou fjou, så att de själva kunde tillverka kläder. Idag finns här inga fjou — de har långsamt försvunnit under det nya seklets början. Ho kor fanns det endast så många, som det behövdes till gårdens huskäll. Men då mejeriet bildades, ökades kornas antal betydligt. Fou höstades alltid ängarna, innan kreaturen fick behåda dem. Då jorden utdikades — omkring sekelskiftet — förvandlades

de ångor som kändes till åker. Någon mäsling har det inte förekommit under min tid i Hemmenköp. I min barndom var aska det vanligaste medlet för att få god skörd. Eftersom marken är sank, fick bönderna för gäva ett huvuddike, vilket en dikstypelse i byn sedan skatte. Till detta huvuddike ledde bönderna sina mindre diken. Till en början var det endast öppna diken; därefter kom täckdiken. I slutet av 1800-talet fanns det fortfarande äder i Hemmenköp. Detta berodde på att man dels självt tillverkade sina redskap och dels inte hade några pengar att köpa de nya redskapen för. Dessa nya jordbruksredskap kunde bönderna se på marknadsutställningarna (Hörby och Sjöbo) och i rikningars anmån. Vägarna var uppdelade på bönderna, som skulle laga dessa med skär och guss. Därefter blev vägarna synade av en vägstyrelse i byn. Den första bilen i Hemmenköp tillhörde en amerikanare, och vid ungefär samma tidpunkt, 1920, blev cyklarna vanliga. I slutet av 1800-talet hämtades posten en gång i veckan i Vallsjö av en löjtnant från Hemmenköp, som lämnade den i handelsbutik, där bönderna själva fick hämta posten. Efter sekelskiftet anställdes en postman, som hämtade posten tre gånger i veckan från Vallsjö. Det var först senare som en lantbrevbärare anställdes.

Något gästjuren eller skjuthåll har det aldrig funnits, då järnväg inte förekommit i Långaväls socken. Emigranterna till Amerika började på 1870-talet och avslutade ej helt järnan vid första världskriget. Orsaken till emigrationen var hångheddheten samt löftet att få gratis jord i Amerika. Då man gick bort till något kalas, skulle alltid "jämning" medtagas — många presenter var det aldrig tal om. I slutet av 1800-talet var det en gammal tradition, att ett bröllop skulle vara under ett par dagar. I min barndom hade vi "Hörby-posten" (senare kallad "Mellersta Skåne"). Någon läsning av böcker eller sång har aldrig förekommit i Hemneköp. Det muntliga berättandet spelade en stor roll — särskilt sagor och sägner kunde de äldre berätta. Man hörde allmänt på övernaturliga väsen i min barndom, isynnerhet "bäckhästen" var man rädd för. Folket i Hemneköp har hållit sig till kyrkan, och många väckelseförelser har det aldrig funnits här.